

**PREDLOG SINDIKATA SUDSKIH VEŠTAKA REPUBLIKE SRBIJE ZA DOPUNU RADNOG TEKSTA
NACIONALNE STRATEGIJE REFORME PRAVOSUĐA ZA PERIOD 2019-2024.godine**

Као члан радне групе за припрему радног текста Националне стратегије реформе правосуђа за период 2019-2024. године, чији је циљ очување владавине права и повећања правне сигурности у систему правосуђа, а самим тим и поверења грађана у независност, непристрасност, одговорност, стручност и ефикасност правосудних институција, ради даље ефикасности рада правосудних институција указао бих на податке и дао предлоге који могу бити од утицаја на израду коначног текста нове Националне стратегије реформе правосуђа за период 2019-2024. године.

У својству председника Синдиката судских вештака Републике Србије, од настанка до данас стално прикупљамо и анализирамо податке до којих долазимо и у сарадњи са колегама са терена упоређујемо добијене резултате са објективним параметрима у пракси.

Да би легитимитет добијених резултата био што јаснији, морам споменути неке параметре, као што су да организација броји преко 700 чланова, да смо присутни у преко 142 места и града у Србији, да нам је база података веома сређена и ажурирана тако да по свим питањима контактирамо са целокупним чланством а систем је такав да када прикупимо податке, након сређивања и анализе добијених података враћамо на додатно усвајање и коментаре након чега такав документ представљамо широј јавности или га архивирамо као податак који ће нам користити у будућем раду. Наравно веома је битно да нагласим да образовна структура је таква да у потпуности прати структуру регистра коју води Министарство правде, тако да имамо чланство које покрива 30 области са преко 420 специјалности.

Када све то имамо у виду, а на основу података које смо добили из веома професионално урађеног предлога Вишег суда у Београду, можемо да кажемо следеће.

Из добијених материјала као и на састанку радне групе констатовано је да је текст Националне стратегије повезан са ревизијом Акционог плана за поглавље 23. Анализом оба документа, дошли смо до сазнања да се у ревизији Акционог плана за поглавље 23, ни у једној реченици не спомиње правосудна професија Вештак. У једном тренутку смо Вам то предочили али чињеница да је формирана радна група за израду закона о судским вештацима, је замена теза јер се овде ради о стратегији а не о законским решењима.

ПРЕДЛОЗИ

1. Медији....под слободом штампе и информисања не ретко зарад што бољег тиража или „шера“ прибегава се обради података који потичу из „живих предмета“, односно предмета који су у току. Мислим да такав приступ доводи до несагледивих последица за сам правосудни систем, без обзира о ком делу или професији говоримо.

Поверење јавности у правосудни систем и законска решења, оваквим односом медија, рапидно опада. Предлажемо да због свега тога се оформи тело(комисија, одбор....) чији ће задатак бити заштита суда, судија и свих актера у спору од непримерених притисака коришћењем медијских кампања. Такође неопходно је да се у новоформирано тело укључе све релевантне институције правосудног и невладиног сектора како би став био јединствен и како би формирано тело имало значајан легитимитет. Пре свега мислим на сва удружења новинара.

У појединим земљама ЕУ постоје програми (Радио и ТВ станице) који се искључиво баве правом. Такав један ТВ канал (ЈУСТИЦИЈА ТВ) је нешто што би било у складу са напором да се правда и правосуђе приближи што већем броју грађана и да буде у функцији грађана Републике Србије. Мислимо да би такав канал, уз озбиљну уређивачку политику, имао изузетну гледаност чиме би смо на адекватан начин информисали грађане и направили јединствену промоцију свих делова правосудног система Републике Србије (нацрт пројекта постоји као и техничка решења, програм би могао да крене у року од 6 месеци).

2. Образовни систем правосудних професија треба објединити, са акредитационим телом који би на адекватан начин, а у складу са законима и потребама правосудног система, издавао дозволе за отварање ТРЕНИНГ ЦЕНТАРА и формирао план и програме обуке у складу са правилима струке (наставно научно веће у оквиру акредитационог тела).Такав систем је препознат као ефикасан, од стране Министарства за државну управу и локалну самоуправу, и до сада је дао значајне резултате. Потврда реченог можете погледати на...<http://напа.гов.рс/> .

Национална Правосудна Академија која би проистекла из већ постојеће Правосудне Академије, би била нормалан след догађаја досадашњих активности Министарства правде и Правосудне Академије у изналажењу места и улоге ове веома значајне институције за образовни систем и систем уопште у оквирима ПРАВОСУДНОГ апарата Републике Србије. Када се свему овоме додају сазнања да већ постоје образовни системи у правосудним областима извршитеља, нотара, као и да судски вештаци су отпочели формирање ОБРАЗОВНИХ ТРЕНИНГ ЦЕНТАРА, можемо рећи да завидна организациона инфраструктура већ постоји коју само треба уредити на прави начин.

3. У НАЦРТУ НАЦИОНАЛНЕ СТРАТЕГИЈЕ коју сам добио (увод на ст.7) се наводи да постојеће стање је такво да „улога судских вештака није на нивоу који би омогућио ефикасније поступање“. Са таквим стањем делимично могу да се сложимо, али наше активности у задњих пет година су и ишле у том правцу да се устаљени системи ангажовања вештака, наплате, форме трошковника и налаза, тарифе, номенклатуре занимања и специјалности, безбедности и других аспеката процеса који су битни за рад и

развој професије вештака унапреде. Све већи број вештака се одлучује, пре свега због сложености процеса вештачења, да се самостално баве овом професијом. Такав тренд захтева поједнак третман свих са листе односно Регистра, а што до сада није случај, тако да се дешава да максимално 5% вештака има посла а да остали чекајући своју шансу представљају само број у Регистру. Разлога има пуно па чак и објективних, али мора се наћи систем који би такву праксу променио, уважавајући објективне проблеме за које увек треба имати разумевања а који нису у толиком броју да се системско решење не може имплементирати као обавезан алат за одабир вештака. Наравно као и до сада постоји елаборат који би на једноставан и ефикасан начин ово решио. Наравно да би смо самим тим решењем знатно побољшали ефикасност самих судских вештака а самим тим и правосудног система у целини.

4. У делу „НЕПРИСТРАСНОСТ И ОДГОВОРНОСТ ПРАВОСУЂА“ (на стр.17), између осталог споменуто је и „успостављање нормативног и институционалног механизма за превенцију корупције“ и у оквиру тога је споменут и „стандард професионалне етике носилаца правосудних функција“ где бих предложио да се додају и правосудне професије за које исти или слични стандарди би требали да важе. Наиме, већина правосудних професија има дефинисан кодекс који регулише стандарде у правосудној професији, а који немају снагу обавезне примене. Синдикат судских вештака Републике Србије је схватио значај таквих стандарда и пре пет година формирао и усвојио Кодекс вештака, који је сублимат добре праксе из окружења и неких држава ЕУ.

5. У истом делу на следећој страни (стр.18) издвојили би смо став да „...у правосудном систему Републике Србије сваком појединцу буде омогућен приступ правди под једнак условима...“. Такав став је и јединствен став свих чланова наше организација и један од основних услова за чланство у Синдикат судских вештака Републике Србије. Тим поводом смо, чим смо чули да је кол центар оформљен, ступили у контакт са Адвокатском Комором ради разматрања могућности имплементације именика судских вештака у систем који већ функционише. Да би се то и реализовало неопходна је и подршка целокупног правосудног система а пре свега Министарства правде и Високог савета судства.

6. Велики проблем, који је уочен у многим анализама рада правосудног система, је ефикасност самог система. У зависности од анализе, проблеми су различити, али се у појединим анализама помињу и судски вештаци као део проблема. С тим у вези, собзиром да је велики број нерешених старих предмета, предлажем да се оформе тимови за решавање старих предмета из редова судских вештака који ће имати обавезу да налаз и мишљење достављају у року од 15 дана. Предуслов за то је класификација предмета на оне које, тај основни захтев могу да испуне и на оне за које то време није довољно, из угла техничке примене и израде налаза и мишљења уз поштовања свих правила струке, односно области и специјалности, из којих предметно вештачење и произилази. Такав приступ, уз сарадњу свих других делова правосудног система, би за кратак временски период дао изузетне резултате и значајно смањио број нерешених предмета.

7. У даљем тексту, и сам предлагач препознаје утицај судских вештака на ефикасност судског поступка и предлаже „...јасније дефинисање њихове улоге и одговорности у судском поступку.“ Стим у вези замолио бих да се предвиди довољан простор и финансијска средства за израду Закона о судским вештацима. То је круцијалан документ који би морао да дефинише и реши горуће проблеме у овој професији. Собзиром на улогу и значај ове правосудне професије, проблеми на које наилазимо су у већини случајева исти или веома слични овде набројаним у другим областима. Радна група која је оформљена мора обратити пажњу на номенклатуру занимања односно области и специјалности, на тарифу и нормативе у складу са осталим параметрима који то предвиђају и у складу са статусом и значајем вештака у судском поступку, форма налаза и мишљење, образовни систем судских вештака кроз ОБРАЗОВНЕ ТРЕНИНГ ЦЕНТРЕ, сходно задацима које обављају судски вештаци неопходно да вештак поседује службену легитимацију а и у складу са тим законски решити статуст истог као службеног лица.

8. На страни 25, у последњем пасусу, се апострофира значај „... даљем унапређењу механизма који на ефикасан начин омогућавају да се делотворно управља правосудним системом и рационално користе ресурси...“ а у циљу „...смањења укупног броја нерешених предмета, узимајући у обзир и смањење броја старих предмета...“ наводе се мере, међу којима и унапређење рада вештака као и „...континуирано унапређење и модернизација правосудне инфраструктуре...“. Собзиром на све споменуто би потребу увођења модела вештачења „на даљину“, путем видео линка. Овај модел је неопходно предвидети из више практичних разлога а пре свега ради економског аспекта јер се овим моделом значајно смањују трошкови у судском поступку а и појам „локалног вештака“ губи на значају. Анализирајући досадашњи рад вештака мислим да би смо овим моделом постигли већу објективност и квалитет налаза и мишљења, јер би смо на један једноставан начин избегли могућност да „локални вештаци“ вештаче својим суграђанима где се могу појавити разни мотиви за необјективан налаз и мишљење, а који се не могу видети или наслутити а камоли доказати.

9. Е-правосуђе је област која је посебно интересантна и у којој има највише простора за квалитетним изменама, а пре свега имајући у виду да у Стратегији развоја информационог друштва у Републици Србији до 2020 године, се као приоритетна област издваја примена ИКТ-а у правосуђу. Ову област је неопходно веома пажљиво обрадити и примењивати с обзиром на осетљивост области у којој је потребно да се примењује. Наравно да би се ефикасност јако повећала, на пример када би се предмети вештацима слали електронским путем и када би налази и мишљења могли предавати на исти начин.

10. Аутоматска расподела предмета је метод који несумњиво треба применити и у одабиру вештака уз ограду и право да за специфичне, компликоване тј. сложеније предмете се вештак може позвати и директно(уз прописану процедуру и нека алате за чију реализацију већ имамо припремљена решења).

11. У оквиру рада Министарства правде, односно одсека за е-правосуђе, је унапређење базе и регистара а самим тим и регистра вештака. Чињеница да исти одсек

СИНДИКАТ СУДСКИХ ВЕШТАКА СРБИЈЕ

Републички одбор

11000 БЕОГРАД, Дечанска бр.14

ради имплементацију и развој и осталих програма, потребно је извршити анализу доступности и потреба целокупног ИКТ система и инфраструктуре правосуђа и њено унапређење са потребама судских вештака и унапређењем њиховог рада.

12. Развојем области вештачења, појавом специфичних захтева правосудног система који произилазе из сложених предмета, долазимо до потребе сталног усавршавања и размене података на глобалном нивоу и у оквиру области или чак и специјалности вештака. Један од алата који би у многостручности допринео развоју ове области је и формирање базе података налаза и мишљења као и формирања библиотеке налаза и мишљења. Таква једна електронска библиотека налаза и мишљења била би неопходна и ради едукације и уједначавања судске праксе вештака, такође такво решење би омогућило јавни приступ и контролу квалитета рада вештака, што би осим размене информација био још један несумњив беневит.

Сва већа употреба технике и нових научних сазнања, доводи до предмета који захтевају што стручније и технолошки/техничко опремљеније судске вештаке. Накнаде које су предвиђене правилником о судским поступцима несумњиво се не може ићи у корак са техничко-технолошким напретком прекршаја и задатака који се појављују у судском поступку.

Стратешки треба изнаћи решење, да из средстава који се прикупљају опортунитетом или из других извора, да се појединим областима и специјалностима одобравају средства за куповину опреме и софтвера потребног за свакодневни рад вештака.

На крају бих нагласио да у ових 12 предлога се прожима појам „ОБРАЗОВНИ ТРЕНИНГ ЦЕНТАР“ као и константна потреба за простором који би био опредељен за судске вештаке у самим судовима (за сада а касније и у тужилаштвима и другим деловима правосудног система где постоји потреба за вештачењем) а кроз који би се координирао рад вештака са потребама суда. Такви простори би имали улогу, имплементације нових софтверских алата и системских решења у рад вештака на терену што и јесте улога наше организације чија разуђеност, број чланова и образовна структура у потпуности одговара оваквим захтевима. Самим тим наша подршка, осим идејних решења која већ имамо би била и у погледу реализације истих.

Вероватно у целом документу који Вам шаљем има делова која спадају и у законска решења а не стратешка, али собзиром да нисмо укључени у рад радне групе за израду Закона о судским вештацима, на овај начин желимо да нагласимо неке проблеме које би и на тај начин требало решити.

С поштовањем,

Никола Драговић
ПРЕДСЕДНИК СИНДИКАТА
СУДСКИХ ВЕШТАКА СРБИЈЕ

У Београду, мај, 2019. године

011000 БЕОГРАД, Дечанска бр.14, Тел/Фах: 011.4112119

м.б.17850547, ПИБ: 108236647

ж.р. 355-0003200285404-22

www.ssvs.rs